

Rok 2021: Idey svetovej vlády a progres globálneho riadenia

Agnieszka Stelmachová

10. januára 2022 ✚ *Politika*

Zdroj: wikimedia commons

Hoci suverenita štátov bola po stáročia základným pilierom medzinárodného právneho poriadku, dnes ju politici – často proti vôli národov – obmedzujú tým, že prijímajú zhora nanútenú agendu. Svetová vláda zatiaľ neexistuje, ale existuje globálny manažment vykonávaný formálnymi a neformálnymi, verejnými i súkromnými aktérmi presadzujúcimi novú etiku a tzv. globálne právo. V roku 2021 sa však čoraz smelšie hovorilo o vytvorení „federálnej svetovej vlády“.

Princíp suverenity štátov predpokladá najvyššiu a výlučnú moc ľudu na danom území. Vo vzťahoch s inými krajinami je to vyjadrené zásadou, podľa ktorej vlády sú viazané iba takými normami medzinárodného práva, s ktorými súhlasili pri podpísaní dohôd. V súčasnosti sa globálne riadenie prejavuje v čoraz väčšom počte multilaterálnych dohôd. Momentálne sú to nielen predstavitelia vlád, ale predovšetkým tisíce mimovládnych organizácií – veľmi často aj skupín „expertov“, súkromných osôb –, ktoré sa podieľajú na regulácii a správe takmer všetkých oblastí medzinárodných vzťahov v „postvestfálskom“ svete, v ktorom štáty do značnej miery stratili svoje postavenie výlučných suverénov. Tzv. „mäkký zákon“ (z angl. soft law) sa stáva základom pre zasahovanie do kompetencií štátov.

Tak tomu bolo napríklad počas intervencie NATO v Kosove v roku 1999, ku ktorej došlo bez súhlasu Bezpečnostnej rady OSN. Tzv. Medzinárodná komisia pre intervenciu a štátnu suverenitu, zložená z súkromných „expertov“ pod záštitou kanadskej vlády, vypracovala správu s názvom *Zodpovednosť za ochranu*. Správa bola použitá na ospravedlnenie intervencie na ochranu civilistov pred genocídou. Túto pôvodne súkromnú iniciatívu schválila OSN v roku 2005 (princíp R2P). Koncepcia „zodpovednosti za ochranu“ sa dnes považuje za jednu zo zásad medzinárodného práva a znamená, že ak štát nie je schopný chrániť svoje obyvateľstvo pred genocídou, etnickými čistkami atď., zodpovednosť sa prenáša na medzinárodné spoločenstvo (OSN). Žiaľ, táto zásada narúša niektoré ustanovenia článku 2 Charty OSN o nezasahovaní OSN do záležitostí, ktoré sú vo vnútornej právomoci štátov. Ruský líder Vladimir Putin ju použil na ospravedlnenie anexie Krymu (pod zámienkou nutnosti ochrany ruského obyvateľstva).

Medzinárodné normy sa vytvárajú apelmi, presvedčaním, článkami v médiách, lobovaním, kampaňami, štrajkami napr. klimatických aktivistov, akciami think-tankov, podnikateľov a najrôznejších záujmových skupín. Keď sa dosiahne tzv. kritická masa, tzn. keď sa okolo nejakej témy začne robiť dostatočný „hluk“, keď sa určité zásady začnú uplatňovať napr. v korporáciách a iných subjektoch, do procesu sa zapájajú štátni a neštátni aktéri, ktorí definujú, čo možno považovať za „vhodné správanie“ v medzinárodnom priestore (napr. normy WHO v oblasti sexuálnej výchovy). Ďalšou etapou je presadzovanie dodržiavania týchto zatiaľ nekodifikovaných „noriem“. Nakoniec sa formalizujú v medzinárodných zmluvách a dohodách.

Zdroj: flickr.com

Myšlienka svetovej vlády, ktorá zabezpečí mier a prosperitu

Filozofi alebo neskôr právnici a ekonómovia už dlho hlásajú myšlienku vytvorenia akejsi svetovej vlády, ktorá by sa zabezpečila mier, bezpečnosť a prosperitu všetkých ľudí na svete. Táto myšlienka ožila najmä v medzivojnovom období. V roku 1937 vzniklo v Chicagu *Svetové federalistické hnutie* (o niečo neskôr aj európska *Spinelliho skupina*). Jej cieľom bolo položiť základy poriadku, ktorý by mohol zabrániť vypuknutiu svetovej vojny. 17. augusta 1947 sa tieto nezávislé skupiny stretli v Montreux vo Švajčiarsku na konferencii *Svetového federalistického hnutia*. Viac ako 300 účastníkov zastupujúcich 51 organizácií a početných pozorovateľov podpísalo **vyhlásenie o zámere vytvoriť svetovú vládu** – „parlament ľudstva, v ktorom budú zástupcovia ľudí sveta hlasovať väčšinou na základe svetového práva“.

Federalisti neskôr navrhli zriadenie nových inštitúcií a medzinárodných orgánov OSN, ako napríklad *Komisie pre trvalo udržateľný rozvoj*, *Medzinárodného úradu pre rozvoj* a *Medzinárodného trestného súdu* (ICC). V súčasnosti sa opäť diskutuje o vytvorení svetovej vlády, ktorá by regulovala zdravotnú politiku, údajné klimatické hrozby, zaviedla jednotnú menu, daňový systém, jednotný humanistický etický systém namiesto rôznych náboženstiev atď.

Bude „pandémia“ impulzom pre vytvorenie „federálnej svetovej vlády“?

18. marca 2021 profesor Arvind Ashta z Burgundskej univerzity (Université Bourgogne Franche-Comté) uverejnil článok s názvom *It is time to seriously consider the advantages of a world federal government* (Je načas vážne uvažovať o prednostiach svetovej federálnej vlády). Podľa neho je takáto reflexia potrebná z dôvodu „pandemickej krízy“.

Jeden zo zástancov federalizmu, mimochodom, s odvolaním sa na otcov zakladateľov USA a Listy federalistov, poukázal na to, že prostredníctvom federalizácie je možné zachovať mier, voľný pohyb osôb a kapitálu. „*Neúspech krajín pri riešení pandémie by nás mal povzbudiť k hľadaniu nových*

prístupov k riadeniu na základe našich poznatkov o tom, čo fungovalo v minulosti. Vzhľadom na to existuje najmenej sedem dôvodov, prečo by sme mali uvažovať o zriadení globálnej federálnej vlády,“ píše profesor Arvind Ashta.

Ktoré sú to? Systém správy vecí verejných na zníženie nerovností v súlade s cieľmi udržateľného rozvoja zakotvenými v Agende 2030; odstránenie menového rizika prostredníctvom federálneho menového orgánu, ktorý by zaviedol jednotnú digitálnu menu; účinnejšia ochrana životného prostredia v dôsledku jednotných noriem na celom svete (pre podniky by nebolo výhodné presúvať výrobu do chudobnejších krajín a znečisťovať ich); harmonizácia daňového systému; obmedzenie moci korporácií; zabezpečenie spravodlivej reakcie na zdravotné krízy a riešenie migrácie prostredníctvom voľného pohybu pracovných síl.

Profesor vyzýva ľudí, aby súčasnú „pandémiu“ využili ako podnet na zmenu. Vysvetľuje, že inovácie v riadení často vznikajú ako výsledok zavádzania zmien a nových požiadaviek v súvislosti s výzvami, ktoré vznikli v dôsledku konkrétnej udalosti. Domnieva sa, že svet sa zatiaľ nerozhodol pre „globálny federalizmus“ preto, lebo *„ešte neexistuje motivácia, ktorá by tlačila štáty týmto smerom“*. Kedysi takýmto stimulom boli vojny.

Profesorka Margaret MacMillanová sa v podobnom duchu vyjadrila 22. novembra 2021 v denníku *The Guardian*. V článku s názvom *The big idea: is the world government possible?* (Veľká myšlienka: je možná svetová vláda?) argumentovala ako každý federalista. Svet čelí veľkému množstvu problémov a na ich riešenie je potrebný federálny orgán, tzn. svetová vláda. Poznamenala však, že je ťažké predstaviť si globálnu vládu tvárou v tvár oživeným nacionalizmom a pretrvávajúcim takým silným miestnym identitám a takým rozdielnym politickým a sociálnym systémom. Avšak, *„ak predpokladáme, že vláda vykonáva moc nad obyvateľmi nejakej oblasti s ich súhlasom alebo bez neho, je možné predstaviť si nejakú hegemonnu moc alebo súbor mocí, ktoré vládnu svet“*.

MacMillanová s odvolaním sa na americkú vedkyňu Anne-Marie Slaughterovú pripomína, že *„globálne riadenie je viac než iba formálne inštitúcie. Skôr existuje v hustých sieťach špeciálnych agentúr a záujmových skupín, od policajných zložiek až po charitatívne mimovládne organizácie, ktoré pôsobia naprieč hranicami a napriek hraniciam. Či už ide o boj proti zločinu, riadenie medzinárodných kapitálových tokov alebo pomoc utečencom, tieto siete udržiavajú globálny poriadok a dokonca šíria spoločné hodnoty a normy.“* Podľa nej sa zdá veľmi pravdepodobné, že v súčasnosti sa v dôsledku súperenia medzi veľmocami vytvorí niečo ako „koncert veľmocí“, ktorý prevezme úlohu globálneho správcu, aby zabránil stavu anarchie medzi národmi.

Zdroj: flickr.com

Jedno je však jasné: zástancovia svetovej vlády chcú vytvoriť federálny orgán, ktorý by **presadzoval program Agenda 2030**. Táto téma je trvalou súčasťou iniciatív rôznych orgánov, vrátane Rímskeho klubu, ktorý spolu s nemeckou a kanadskou komisiou UNESCO a vedúcimi predstaviteľmi Svetovej akadémie vied a umení, Academia Europaea a Medzinárodnej geografickej únie podpísal v marci Jenskú deklaráciu o urýchlení činnosti na budovanie „Nových civilizácií“.

Podľa iniciátora a koordinátora aktivít súvisiacich s Jenskou deklaráciou, profesora B. Werlena, švajčiarskeho geografa, okrem iného vedúceho Katedry UNESCO pre globálne porozumenie pre udržateľný rozvoj na Univerzite Friedricha Schillera v Jene, napriek prijatým politickým, právnym a finančným opatreniam svetové spoločenstvo stráca šancu dosiahnuť ciele udržateľného rozvoja zakotvené v Agende 2030. Preto vzniká sieť akademických a kultúrnych organizácií, ktorej cieľom je **uskutočniť skutočnú revolúciu vo vede a umení – „v myšliach a dušiach“** ľudí – a to odmietnutím pravdy a objektivity v prospech budovania siete kmeňových „nových civilizácií“. Zmenou presvedčenia ľudí a, ako sami hovoria, „dekolonizáciou myslenia“ chcú dosiahnuť, aby sa všetci zamerali na boj proti „klimatickej kríze“ (starostlivosť o obmedzené zdroje Zeme a boj proti preľudneniu) a položili základy „ekonómie šišky“ (Doughnut economy) pre všetkých.

Svetový samit vlád, ktorý sa konal 18. septembra 2021, mal rovnaký cieľ. Stretnutie zorganizovala organizácia *World Government Summit Organisation* v spolupráci s *Federálnym centrom pre konkurencieschopnosť a štatistiku* a *Stálou misiou Spojených arabských emirátov pri OSN*. Hlavná téma? „Urýchlenie implementácie cieľov trvalo udržateľného rozvoja“ (Accelerating the implementation of the Sustainable Development Goals). Uskutočnilo sa popri zasadnutí OSN. Samit otvoril druhé funkčné obdobie globálnych rád pre udržateľný rozvoj (2021 – 2023), ktorým predsedajú viacerí ministri a politici zo SAE. Účastníci diskutovali o inovatívnych spôsoboch implementácie Agendy 2030 a o tom, ako možno zmobilizovať medzinárodné spoločenstvo na urýchlenie dosiahnutia cieľov Agendy 2030, pričom sa zhodli, že kľúčové sú energetická transformácia, tzv. zelené hospodárstvo a digitalizácia.

Tesne pred klimatickým samitom COP26 ako aj počas neho, niektorí publicisti a politici tvrdili, že na rozhodný boj proti „globálnemu otepľovaniu“ je potrebná svetová vláda. Alastair Stewart 8. novembra 2021 v denníku *The Scotsman* v článku s názvom *Summit COP26 o zmene klímy: Na skutočné riešenie globálneho otepľovania môže byť potrebná svetová vláda* pripomenul intelektuálov, ktorí sa vyslovili za svetovú vládu, napríklad Immanuela Kanta, Karla Marxa, H. G. Wellsa. Takáto vláda by „uzamkla Pandorinu skrinku anarchického medzinárodného systému a najhorších výstrelkov ľudskej povahy“.

Stewart vyjadril poľutovanie nad tým, že politici nepočúvajú štrajkujúcich klimatických aktivistov, a robia príliš málo, aby urýchlili dekarbonizáciu sveta. Apeloval na občanov, aby sami požadovali vytvorenie svetovej vlády. „Potrebujeme, aby sa naše vlády dohodli na novej globálnej organizácii, ktorá bude schopná čeliť devastácii životného prostredia. Prvýkrát v histórii je ľudstvo prepojené viac ako kedykoľvek predtým, aj keď to neplatí pre naše vlády. Digitálne a sociálne médiá plne umožňujú medzinárodnú informovanosť. Existuje globálne spoločenstvo,“ tvrdí Stewart. Dodal, že ak „súčasný medzinárodný systém“ zlyháva, potom, ako navrhol americký teoretik medzinárodných vzťahov a právnik Hans Morgenthau, „musí dôjsť k presunu lojality z národného štátu na (...) svetovú vládu“. Problémom je, že ľudia by to mali sami chcieť a byť pripravení podriaďovať sa novým

morálnym normám, za ktorých nedodržanie by boli trestaní.

„Globálne environmentálne riadenie musí byť účinné. Na boj proti súčasnému stavu potrebuje všetko od organizácie, politických nástrojov, mechanizmov financovania, pravidiel, prísnejších postupov a noriem upravujúcich environmentálne procesy,“ dodáva Alastair Stewart, vplyvný publicista a moderátor.

Globálna rozprava o pandémii

Na prelome novembra a decembra 2021 sa konalo mimoriadne zasadnutie Svetového zdravotníckeho zhromaždenia (WHA), zákonodarného orgánu Svetovej zdravotníckej organizácie (WHO). Členské štáty WHO sa dohodli, že začnú pracovať na globálnej zmluve o prevencii a kontrole pandémie. 1. marca a potom 1. augusta 2022 sa stretnú „experti“ medzivládneho orgánu, aby vypracovali obsah medzinárodnej dohody, ktorá WHO udelí väčšie právomoci v prípade pandémie. Práve úradníci WHO by hneď po vyhlásení epidémie rozhodovali nielen o pravidlách používania vakcín a liekov, ale aj o obchode, pozastavení leteckej dopravy atď. Podľa generálneho riaditeľa WHO Tedrosa Adhanoma Ghebreyesusu ide o bezprecedentný pokrok v oblasti globálneho riadenia zdravotníctva.

Štáty by mohli byť účinnejšie brané na zodpovedať napríklad za zaočkovanie určitého počtu ľudí. Napríklad WHO v júni plánovala, že do decembra 2021 bude v každej krajine zaočkovaných proti ochoreniu Covid-19 aspoň 40 % dospelých. Podľa súčasných trendov by sa tento cieľ mohol dosiahnuť do Veľkej noci 2022. WHO však vo svojej stratégii stanovila, že do konca júna 2022 by malo byť zaočkovaných 70 % populácie v každej krajine sveta. V súčasnosti OSN nemôže túto požiadavku striktne presadzovať, ale v prípade uzavretia zmluvy by získala nové právomoci. Mimochodom, skupina G7 sa v júni 2021 zaviazala zaočkovať celú svetovú populáciu do konca roka 2022. Bývalý britský premiér Gordon Brown, ktorý je v súčasnosti osobitným vyslancom OSN pre globálne vzdelávanie a predsedom Medzinárodnej komisie pre financovanie globálnych vzdelávacích príležitostí, uviedol, že nová pandemická zmluva musí mať udržateľný mechanizmus financovania, ktorý sa bude riadiť vzorcom rozdelenia finančného zaťaženia medzi krajiny s najvyššou platobnou schopnosťou.

Zdroj: pixabay.com

Globálne riadenie s umelou inteligenciou a posilňovaním demokracie

Vplyvný think-tank *Brookings Institution* pracuje na globálnej regulácii problematiky umelej inteligencie a spolu s *German Marshall Fund of the United States*, *Centrom pre analýzu európskej politiky*, *Transatlantickou pracovnou skupinou pre demokraciu*, koalíciou *FACT* a iniciatívou *Leveraging Transparency to Reduce Corruption* (Využitie transparentnosti na zníženie korupcie) vypracúva zásady boja proti globálnej korupcii a „riešenia globálnej odchýlky od demokracie“. Táto akcia súvisí so samitom o demokracii, na ktorom prezident Joe Biden predstaví 10 záväzkov na podporu demokracie. Rok 2022 má byť „rokom činov“ na posilnenie demokracie prostredníctvom boja proti autoritárstvu a má „nastoliť éru lepšieho vládnutia“.

Maksim Burianov, veľvyslanec *Cieľov udržateľného rozvoja OSN* v Rusku, člen spoločenstva *Global Shapers Svetového ekonomického fóra*, účastník projektu *Davos Lab Global Shapers*, vedúci projektu „*Globálne digitálne ľudské práva pre 4IR*“ a riaditeľ *Globálneho právneho fóra*, jasne vysvetľuje, akým smerom chcú globalistické elity posunúť svet. Na webovej stránke Svetového ekonomického fóra v [článku](#) s názvom *Ak to svet myslí s udržateľnosťou vážne, musí začať novú éru globálneho práva* mladý právnik a autor koncepcie globálnych digitálnych ľudských práv opisuje, ako vybudovať „udržateľnú civilizáciu“ prostredníctvom globálneho riadenia.

Kľúčom k úspechu je vytvorenie „globálneho práva“ a s ním aj nových noriem a inštitúcií. Ono vytvorí „globálny rámec riadenia“. „*Globálne právo*“ – ako ho chápe *Fórum globálneho práva* – to sú „*zásady, normy a technologické riešenia, ktorých cieľom je formovať globálne riadenie v záujme udržateľného rozvoja a realizácie globálnych ľudských práv (vrátane digitálnych práv)*“. Nové normy by vychádzali zo „vzájomnej závislosti sociálneho planetárneho ekosystému“. Vychádzali by zo zásad ľudských práv, uprednostňovania riešenia globálnych problémov a vytvárania globálneho riadenia, zjednotenia právnych noriem a vytvorenia digitálnych mechanizmov na ich implementáciu (digitalizácia všetkého: govtech, civtech a legaltech), decentralizácie tvorby práva (široká účasť zainteresovaných strán, rôznych aktérov, nielen štátov).

„Globálne právo“ by vytvorilo „globálny rámec pre udržateľný rozvoj“ v šiestich kľúčových oblastiach: právo, správa vecí verejných, vzdelávanie, životné prostredie, sociálne vzťahy a hospodárstvo. Spravovali by ich nové inštitúcie využívajúce technológie štvrtej priemyselnej revolúcie (internet vecí, inteligentné mestá atď.). Globálny vzdelávací systém by vychoval generáciu internacionalistov oddaných realizácii Agendy 2030. Porušenie „globálneho zákona“ by malo prísne dôsledky. Revidované by boli ľudské práva (rozšírené digitálne práva), daňové, ekonomické a zdravotné systémy atď.

Globálna etika bratstva pre „ekologicky udržateľný svet“

Vo februári 2021, pri príležitosti prvého Medzinárodného dňa ľudského bratstva, generálny tajomník OSN Antonio Guterres hovoril o potrebe „*uznať cenný prínos ľudí všetkých náboženstiev a vierovyznaní pri budovaní bratstva*“ a **vytvoriť jednotný hodnotový systém pre celé ľudstvo**. Guterres pripomenul rezolúciu 53/243 *Deklarácie a akčného programu o kultúre mieru* z roku 1999 a rezolúciu A/RES/65/5 z roku 2010 o vyhlásení *Svetového týždňa medzináboženskej harmónie*, ktorého cieľom je viesť k „ekologicky udržateľnému svetu“, v ktorom sa všetci navzájom milujeme a podporujeme.

Ako vidno, výzvy na vytvorenie svetovej vlády či lepšieho rámca pre globálne riadenie majú viesť k jednému základnému cieľu: k realizácii idey Rímskeho klubu, vybudovať „ekologicky udržateľný svet“. V tejto

súvislosti sa presadzuje nová globálna etika, ktorá sa riadi mottom kľúčovej správy Rímskeho klubu „Limits
rastu“, na ktorú sa klub neustále odvoláva: „***Svet má rakovinu a tou rakovinou je človek.***“

URL adresa článku: <https://christianitas.sk/rok-2021-idey-svetovej-vlady-a-progres-globalneho-riadenia/>